

รายงานการวิจัย
เรื่อง

การพัฒนาต้นแบบแนวทางเลือกบรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าเกษตรประเภทพืชอาหาร
ของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ด้านการเกษตร จังหวัดตรัง

Development of Selection Guideline Prototype for Food Plant Agricultural Products Packaging
of Young Smart Farmer Entrepreneur in Trang Province

โดย

รองศาสตราจารย์ศุภณี เรียบเลิศหิรัญ
อาจารย์ ดร. จีรานุช บุตดีจิ้น

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยวิชาการ
ประจำปี 2560
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ชื่อเรื่อง: การพัฒนาต้นแบบแนวทางเลือกบรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าเกษตรประเภทพืชอาหาร
ของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ด้านการเกษตร จังหวัดตรัง

ชื่อผู้วิจัย: รองศาสตราจารย์ศุภณี เรียบเลิศศิริ
อาจารย์ ดร. จีรานูช บุคติจีน

ปีที่แล้วเสร็จ: 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะของสินค้าเกษตรประเภทพืชอาหารของเกษตรกรรุ่นใหม่ จังหวัดตรัง หลังเก็บเกี่ยวและก่อนบรรจุ 2) ศึกษาและวิเคราะห์ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ในท้องตลาด บรรจุภัณฑ์เดิม และความต้องการบรรจุภัณฑ์ใหม่สำหรับสินค้าเกษตรประเภทพืชอาหาร 3) พัฒนาต้นแบบแนวทางเลือกบรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าเกษตรประเภทพืชอาหารที่จัดทำเป็นฐานข้อมูล 4) ประเมินการใช้งานต้นแบบแนวทางเลือกบรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าเกษตรประเภทพืชอาหารที่จัดทำเป็นฐานข้อมูล กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยกลุ่มผู้ประกอบการรุ่นใหม่ด้านการเกษตรที่ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ จังหวัดตรัง และกลุ่มผู้บริโภคที่เป็นผู้ซื้อสินค้าของเกษตรกรรุ่นใหม่ จังหวัดตรัง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ 4 ชุด ชุดที่ 1 และ ชุดที่ 2 ใช้สัมภาษณ์เกษตรกรรุ่นใหม่ 50 คน และ ผู้บริโภค 30 คน ตามลำดับ ก่อนการพัฒนาฐานข้อมูล ชุดที่ 3 และ ชุดที่ 4 ใช้สัมภาษณ์เกษตรกรรุ่นใหม่ 35 คน และ ผู้บริโภค 25 คน ตามลำดับ เพื่อประเมินการใช้งานฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) สินค้าเกษตรประเภทพืชอาหารของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ต้องการบรรจุภัณฑ์ใหม่ มี 113 ชนิด มีลักษณะเป็นผลผลิตสด 57 ชนิด ได้แก่ ผัก ผลไม้ เห็ด ซึ่งมีการล้าง ตัดแต่ง คัดแยก ก่อนบรรจุ และผลิตภัณฑ์แปรรูป 56 ชนิด ที่ใช้วิธีการแปรรูป ดังนี้ ต้ม อบแห้ง แช่อิ่ม แช่แข็ง คั้น ทอด สี ปั่น ตำ คั่ว นึ่ง หรือ อบ ก่อนบรรจุ (2) บรรจุภัณฑ์ในท้องตลาดที่เลือกให้สินค้าเกษตรประเภทพืชอาหารของเกษตรกรรุ่นใหม่มี 32 โครงสร้าง บรรจุภัณฑ์เดิมที่เกษตรกรรุ่นใหม่ใช้ มี 19 โครงสร้าง บรรจุภัณฑ์ใหม่ที่เกษตรกรรุ่นใหม่ต้องการ มี 25 โครงสร้าง กลุ่มตัวอย่างทั้งสองต้องการทั้งบรรจุภัณฑ์ใหม่และบรรจุภัณฑ์เดิม โดยเลือกใช้กลุ่มถุงพลาสติกมากที่สุด (3) ต้นแบบแนวทางเลือกบรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าเกษตรประเภทพืชอาหารของเกษตรกรรุ่นใหม่ จังหวัดตรัง มีการพัฒนาและจัดทำเป็นฐานข้อมูลบรรจุภัณฑ์เพื่อใช้งานออนไลน์ 8 เมนู เมนู 1 (เมนูหลัก) เป็นเมนูเลือกบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมให้กับสินค้าเกษตร 113 ชนิด ที่แบ่งเป็น 20 กลุ่มหลัก และ 44 กลุ่มย่อย โดยเลือกจากตารางรหัสบรรจุภัณฑ์ 787 ตาราง ที่แบ่งตามกลุ่มบรรจุภัณฑ์ 32 กลุ่ม แต่ละตารางมีข้อมูลโครงสร้าง วัสดุ ราคา และภาพของบรรจุภัณฑ์ตามที่เกษตรกรรุ่นใหม่และผู้บริโภคต้องการ เกณฑ์ในการเลือกบรรจุภัณฑ์ คือ โครงสร้างและราคาของบรรจุภัณฑ์ เมนูที่ 2-8 เป็นเมนูเสริม ดังนี้ คำแนะนำการใช้งานฐานข้อมูล นิยามศัพท์ที่ใช้จำแนกกลุ่มบรรจุภัณฑ์ กลุ่มบรรจุภัณฑ์และตารางรหัสบรรจุภัณฑ์ สมบัติของวัสดุบรรจุภัณฑ์ เกณฑ์การเลือกใช้บรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าเกษตรประเภทพืชอาหาร สภาวะการเก็บรักษาสินค้าเกษตรประเภทพืชอาหาร และรายชื่อผู้ผลิตและผู้จำหน่ายบรรจุภัณฑ์ ผู้ใช้เข้าถึงฐานข้อมูลได้ทางเว็บไซต์ และ QR code ที่สร้างขึ้น (4) เกษตรกรรุ่นใหม่พึงพอใจต่อฐานข้อมูลในระดับมาก โครงสร้างที่เกษตรกรรุ่นใหม่พึงพอใจมีความสัมพันธ์กับหน้าที่ของบรรจุภัณฑ์ การรับรู้และตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคเป็นผลมาจากโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ที่สัมพันธ์กับหน้าที่ของบรรจุภัณฑ์

คำสำคัญ: สินค้าเกษตรประเภทพืชอาหาร ฐานข้อมูลบรรจุภัณฑ์ แนวทางเลือกบรรจุภัณฑ์ ผู้ประกอบการรุ่นใหม่ด้านการเกษตร
เกษตรกรรุ่นใหม่

Research Title: Development of Selection Guideline Prototype for Food Plant Agricultural Products Packaging of Young Smart Farmer Entrepreneur in Trang Province

Researchers: Associate Professor Suppanee Riablershirun
Dr. Jeeranuch Buddeejeen

Year: 2019

Abstract

This research aims to (1) investigate the features of food plant agricultural products of young smart farmers (YSFs) in Trang province after harvesting and before packaging; (2) investigate and analyze the features of packaging on the market, the currently used packaging and the preferred packaging for food plant agricultural products; (3) develop a selection guideline prototype for food plant agricultural products packaging which is created as a database; and (4) evaluate the use of the developed selection guideline prototype for food plant agricultural products packaging which is created as a database. The research sample comprised the group of young smart farmer entrepreneur, mostly YSFs, in Trang province and the group of consumers who bought agricultural products from YSFs in Trang province. The data collecting instruments were four sets of interview forms. The first and second sets were used for interviewing 50 YSFs and 30 consumers, respectively before development of the database. The third and fourth sets were used for interviewing 35 YSFs and 25 consumers, respectively, in order to evaluate the use of the developed database. Data were analyzed with the use of frequency, percentage, and content analysis.

The research results are as follows: (1) One hundred and thirteen food plant agricultural products of YSFs in the sample, which required new packaging, have been identified. Such products comprise 57 fresh products including vegetables, fruits and mushrooms which are cleaned, cut, trimmed and sorted before packing, and 56 processed products which are processed with the following methods: pickling, boiling, drying, preserving in syrup, freezing, squeezing, frying, milling, powdering, pounding, roasting, steaming or baking before packing. (2) There are 32 packaging structures on the market selected for YSFs' food plant agricultural products. There are 19 original packaging structures currently used by YSFs and 25 new packaging structures needed by YSFs. Both the YSFs and the consumers need some of both new packaging structures and original packaging structures with the preference to use the packaging structure in the group of plastic bags. (3) The selection guideline prototype for food plant agricultural products packaging of YSFs in Trang province that has been developed and created as an online database of packaging structures comprises eight menus. The first menu which is the main menu is the menu for selection of appropriate packaging structures for 113 agricultural products divided into 20 main groups and 44 subgroups. The selection is achieved via 787 packaging code tables divided into 32 packaging groups. Each table contains packaging data as follows: structure, material, price and picture which meet the requirement of YSFs and the consumers. The selection criteria are the packaging structure and price. The second to eighth menus are supplementary menus with the following details: the directions for using the database, the terminology for classifying packaging groups, the packaging code tables for each of the packaging groups, the properties of packaging material, the packaging selection criteria for food plant agricultural products, the storage conditions for food plant agricultural products and the list of packaging manufacturers and suppliers. The users can access the database via the created website and QR code. (4) YSFs are satisfied with the developed database at the high level. The packaging structures with which YSFs are satisfied are related to packaging functions. The perception and purchase intention of the consumers are the results of packaging structures related to packaging functions.

Keywords: food plant agricultural product; packaging database; packaging selection guideline;
young smart farmer entrepreneur; young smart farmer (YSF)